

Angelstads kyrka

1_06_003

56.8327, 13.7703

Angelstads kyrka har visserligen byggts till och om i olika omgångar men är ursprungligen uppförd i slutet av 1100-talet. Under 1600-talet förlängdes långhuset åt väster samtidigt som ett vapenhus tillkom. Det halvrunda koret i öster tillbyggdes 1806 med en sakristia på kyrkans norra sida.

Det äldsta föremålet i kyrkans ägo är ett unikt processionskors från denna tid, men korset som står framme i koret är en kopia. Det oersättliga originalet i koppar med spår av förgyllning finns idag i säkert förvar på annan plats.

Även dopfunten i sandsten är från 1100-talet, liksom den märkliga ringen som är fastsatt i korväggens norra sida. Ringen som sannolikt från början suttit i kyrkporten har en inskription med runor.

Glasmålningen i koret som tillkom vid en renovering som avslutades i början av 1930-talet, är skapad av grafikern och konstnären Albert Eldh. Altartavlan visar den välsignande Kristus och orden "Kommen till mig I alle som arbeten och ären betungande".

Intressant är den minnestavla som finns över den södra ingången i kyrka och som är försedd med två Danska flaggor och en värja. Den är till minne av en Danske kapten som på grund av sin kärlek blev arkebuserad annandag jul 1570. Historien om kaptenen vars namn vi idag inte känner, ägde rum när danskarna låg förlagda i Angelstads socken i norra delen av Hylte, drygt 4 kilometer norr om kyrkan.

Kaptenen hade fått permission över julafton för att besöka sin förlovade som bodde i Annestads prästgård. Efter permissionen kom han dock tillbaka för sent - och även om det då sedan någon dryg vecka var fred mellan Sverige och Danmark rådde fortfarande krigslagar. Kaptenen dömdes för sin försening till döden genom arkebusering. Redan klockan 14 samma dag verkställdes dödsstraffet i trädgården till Hylte gård där ledningen för den Danska styrkan var förlagd. På platsen restes ett träkors - som senare ersattes med det järnkors som står där än i dag. Stoffet fördes hit till Angelstads kyrka och begravdes mitt för södra väggen.

Det är kaptenens egen värja som hänger vid tavlan.

Ovanför predikstolen finns en tavla skapad föreställande "Den lidande Kristus", målad av den lokala målaren Ragnar Persson, som i sin ungdom vistades i Paris tillsammans med den berömda Halmstadgruppen, men som sedan återvände till Angelstad för att skildra hembygden. Ragnar Persson ligger begravd på kyrkogården.

Predikstolen var tidigare placerad vid sakristian med uppgång därifrån, men altaret fanns i koret i öster. I kyrkans främre kvarter fanns därför så kallade dubbelbänkar som gav besökarna möjlighet att sitta vända mot rätt plats. Till stor del är predikstolen från 1600-talet, men delvis ombyggd under 1700-talet. 1989 restaurerades den då ny figuralmålning av evangelisterna utfördes av kyrkomålare Jörgen Frey, Unnaryd.

Ljuskronor och lampetter är tillverkade av konstsmidesmästare Åke Wremp, Angelstad.

Dopfunten är från 1200-talet och gjord av sandsten av typ Bestiarus där djurmotiven bryts av Lammet med korset. Dopfatet i tenn är utfört av konstsmed Ivar Wremp, Angelstad, år 1930.

Den nuvarande mekaniska orgeln är byggd 1979 av Västbo Orgelbyggeri i Långaryd. Det är åtminstone den fjärde orgeln som man känner till i Angelstads kyrka. Den första byggdes 1690 av Hans Henrich Cahman, som då bodde och verkade i Växjö. Han flyttade senare till Stockholm, och gjorde bland annat orglar till Stockholms slottskyrka, samt Uppsala och Skara domkyrkor.

På kyrkogården norr om kyrkan finns en klockstapel uppförd 1760, och som räknas som en av Kronobergs läns mest ålderdomliga och välbevarade klockstaplar av klockbockstyp. Stora klockan är från 1609 och lillklockan från 1861.

Och precis öster om denna finns en gravsten med ovanlig röd text. Här vilar - kanske något förvånande - sångaren Harry Brandelius, som annars nog är mest förknippad med Bohuslän och Västkusten, och som skrivit odödliga melodier som "Han hade seglat för om masten", "Gamla Nordsjön", "Med en enkel tupipan" och "En sjöman älskar havets våg". Anledningen till att han ligger begravd här är att hans släkt kommer härifrån.

Här på gamla kyrkogården i Angelstad vilar också bland andra författaren Karl Williams, som använde signaturen "Kalle i Dalen". Hans namn kanske inte är allmänt känt, men han skrev 1912 skrev en visa till sin fästmo, som blev känd som "Det är flickorna i Småland".

Och ett stycke från kyrkan, utanför sockenstugan finns en minnessten över tvillingbröderna Jonas och Isak Rothovius från Hedenstorps by, som ligger några kilometer nordost om kyrkan. Jonas Rothovius blev 1604 kyrkoherde här i Angelstads socken och senare biskop i Kalmar. Och även brodern Isak blev biskop, men i Åbo, Finland.

Källor:

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Webb: Ljungby kyrkliga samfällighet.

Webb: kringa.nu

Bok: "Kyrkobyggnader i Kronobergs län". Länsstyrelsen i Kronobergs län. Heidi Vassi ISBN 91-89285-00-X

Pdf: "Angelstads kyrkogård". Smålands museum rapport Jenny Svensgård 2007.

Information från Mattias Fjellander.